

Sivistystoimen talous- ja rahoituspäivät 2017

Minna Antila
lakimies
Suomen Kuntaliitto

Oppilaiden omien laitteiden käyttö perusopetuksessa

Valtioneuvoston oikeuskanslerin vastaus
(OKV/14/1/2014)

Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2016:2
Järjestyssääntöjen laatiminen

Oppilaiden omien laitteiden käyttö perusopetuksessa (OKV/14/1/2014)

- Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen (PL 16 §)
- Opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali sekä työvälineet ja työaineet ovat oppilaille maksuttomia (POL 31 §)
- Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita (POL 3 §)
- Opetussuunnitelman perusteet (POL 14 §)

Oppilaiden omien laitteiden käyttö perusopetuksessa (OKV/14/1/2014)

- Opetusvälineiden maksuttomuutta koskevat säännökset eivät sinänsä estä oppilaiden omien välineiden käyttöä opetuksessa
- Omien laitteiden käytön tulee kuitenkin perustua oppilaan/huoltajan suostumukseen
- Opetuksen järjestäjä/koulu ei voi velvoittaa hankkimaan tai käyttämään omia välineitä opetustarkoituksessa
- Koska opetuksen järjestäjä/koulu viime kädessä päättää siitä, mitä välineitä ja missä määrin opetuksessa käytetään, tulee omien laitteiden käytön perustua myös opetuksen järjestäjän/koulun suostumukseen

Oppilaiden omien laitteiden käyttö perusopetuksessa (OKV/14/1/2014)

- Oppilaiden yhdenvertainen oikeus perusopetukseen edellyttää minimissään, että kaikilla on käytettävissään laite, joka mahdollistaa opetukseen osallistumisen ja annettujen työtehtävien suorittamisen
- Jos omien laitteiden käyttö perusopetuksessa sallitaan, opetuksen järjestäjän/koulun on annettava opetuksessa tarvittavat välineet niiden oppilaiden käyttöön, joilla ei ole tarvittavia omia välineitä ei ole tai jotka eivät halua niitä käyttää
- Laitteen on oltava käyttötarkoitukseen sopiva

Kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttö koulussa

- Omien laitteiden tuominen kouluun
 - » Opetuksen järjestäjä/koulu ei voi kieltää oppilaan omien laitteiden tuomista kouluun vaan
 - » Huoltaja päättää siitä saako oppilas saada tuoda oman laitteen kouluun vai ei
 - » Vastuut vahingonkorvauslain mukaisesti
 - mikäli laite rikkoutuu oppilaan omassa käytössä, vastaa hän itse tai laitteen muu omistaja vahingosta
 - mikäli vahingon aiheuttaa toinen henkilö, vahingonaiheuttaja on vastuussa vahingosta
 - vahingonkorvauslain mukaan myös alaikäinen on vahingonkorvausvelvollinen, alaikäinen on kuitenkin velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka on kohtuullinen ottaen huomioon mm. hänen ikänsä ja kehitystasonsa, teon laatu, olosuhteet

Kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttö koulussa

(Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2016:2, Järjestyssääntöjen laatiminen)

- Omien laitteiden käyttö oppituntien tai muun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen aikana
- Koulun järjestyssäännöillä voidaan (POL 29 §)
 - » määrätä koulun tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden, internetin ja koulun tietoverkon käytöstä sekä oppilaan omien laitteiden käytöstä oppituntien tai muun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen aikana
 - » kieltää mobiililaitteen käyttö oppituntien tai muun opetussuunnitelman mukaisen opetuksen aikana opetusta häiritsevänä
 - » rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana: edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana: kielto koskee tällöin myös kuvan ja äänen lähettämistä suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä
 - » *suositella*, että laitteet pidetään koulupäivän ajan repussa tai esim. luokan kännykkätaskussa, josta kännykän saa hakea tarvittaessa
 - » <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/jarjestyssaantojen-laatiminen>

Kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttö koulussa

- Omien laitteiden käyttö välitunneilla tai muina aikoina, jolloin opetusta ei anneta
 - » Ei voida kieltää yleisesti eikä kokonaan
 - edellyttäisi laintasoista sääntelyä
 - » Yksittäistapauksessa voidaan puuttua mobiililaitteen käyttöön välitunneilla, jos laitetta käytetään esim. kiusaamis- tai häiritsemistarkoituksessa
 - Koulun järjestyssääntöjen määräyksen lainvastaisuus OKV/166/1/2008
 - » Järjestyssäännöillä voidaan **suosittaa**, että välitunnilla liikutaan tai tehdään jotain muuta kuin käytetään kännykkää

Kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttö koulussa

- Koulun järjestyssääntöjen määräyksen lainmukaisuus OKV/166/1/2008

Kunnan koulun järjestyssäännöissä kiellettiin valokuvaaminen, videointi ja nauhoittaminen koulun alueella. Rajoitus koski oppilaita ja koulu-aikaa.

Apulaisoikeuskansleri saattoi vastaisen varalle kunnan tietoon, että valokuvaaminen, videointi ja nauhoittaminen ovat perustuslain 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun sananvapauden käyttämistä.

Määräys oli osa koulun järjestyssääntöä, joka oli annettu perusopetuslain 29 §:n nojalla Pykälässä olevat säännökset järjestyssääntöjen tarkoituksesta ja niillä määrättävissä olevista asioista eivät kuitenkaan olleet sellaisia riittävän täsmällisiä ja perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset muutoinkin täyttäviä säännöksiä, joiden nojalla sanotunlainen sananvapautta rajoittava määräys voitiin antaa. Määräyksestä ei myöskään ilmennyt, miltä osin se oli välttämätön muiden perusoikeuksien turvaamiseksi.

Järjestyssäännön määräys oli siten perustuslain 12 §:n 1 momentin vastainen.